

R O M Â N I A
ÎNALTA CURTE DE CASAȚIE ȘI JUSTIȚIE
Cabinetul Președintelui

Str. Batiștei, nr.25, sector 2, București,

Tel: 310.38.86, Fax: 310.36.16

www.scj.ro

Operator de date cu caracter personal / Autorizația nr. 17503

PUNCT DE VEDERE

privind cererea de soluționare a unui conflict juridic de natură constituțională

A. Sub aspectul admisibilității cererii:

Cu privire la cererea care formează obiectul dosarului nr. 642E/2019, vă rugăm să constatați inadmisibilitatea acesteia, întrucât nu a fost formulată de titularul dreptului de a sesiza Curtea Constituțională cu soluționarea unui conflict juridic de natură constituțională, conform art. 146 lit. e) din Constituție, deoarece atribuția președintelui Camerei Deputaților de a sesiza instanța de contencios constituțional nu poate forma obiectul delegării, potrivit paragrafelor nr. 57 și nr. 59 ale Deciziei Curții Constituționale nr. 538/2018, publicată în M. Of. nr. 1.076 din 19 decembrie 2018.

În conformitate cu dispozițiile constituționale ale art. 146 lit. e), *Curtea Constituțională soluționează conflictele juridice de natură constituțională dintre autoritățile publice, la cererea Președintelui României, a unuia dintre președinții celor două Camere, a primului-ministru sau a președintelui Consiliului Superior al Magistraturii.*

Atribuția președintelui Camerei Deputaților de a sesiza instanța de contencios constituțional, în temeiul dispozițiilor art. 146 lit. e) din Constituție, constituie o prerogativă care, potrivit Deciziei Curții Constituționale nr. 538/2018, publicată în M. Of. nr. 1.076 din 19 decembrie 2018, îl vizează exclusiv pe președintele Camerei Deputaților, neputând forma obiectul delegării.

În acest sens, în considerentele Deciziei nr. 538/2018, Curtea Constituțională a reținut următoarele:

57. *Prim-ministrul deține un loc aparte - primus inter pares - în structura Guvernului, Constituția asigurându-i, pe lângă prerogativa esențială de conducere a Guvernului și coordonare a activității membrilor acestuia, cu respectarea atribuțiilor ce le revin [art. 107 alin. (1)], un statut special și o poziție de autoritate executivă de sine stătătoare, **cu prerogative proprii, exclusive**. Acestea vizează, în esență, raporturile sale cu Parlamentul și cu Președintele României, raporturi ce sunt, însă, indisolubil legate de rolul constituțional al Guvernului. Astfel, Președintele României desemnează candidatul pentru funcția de prim-ministru [art. 85 alin. (1)], urmând ca acesta să ceară votul de încredere al Parlamentului asupra programului și a întregii liste a Guvernului [art. 103 alin. (2)]; prim-ministrul poate cere participarea Președintelui României la ședințele Guvernului și în alte situații decât cele prevăzute de art. 87 alin. (1); prim-ministrul contrasemnează decretele emise de Președintele României în exercitarea atribuțiilor sale prevăzute în art. 91 alin. (1) și (2), art. 92 alin. (2) și (3), art. 93 alin. (1) și art. 94 lit. a), b) și d) [art. 100 alin. (2)]; prim-ministrul prezintă Camerei Deputaților sau Senatului rapoarte și declarații cu privire la politica Guvernului, care se dezbate cu prioritate [art. 107 alin. (1) fraza a doua]; prim-ministrul propune Președintelui numirea și revocarea unor membri ai Guvernului [art. 85 alin. (2)], precum și desemnarea unor interimari [art. 107 alin. (4)]; propune Parlamentului aprobarea noii structuri sau compoziții politice a Guvernului, în caz de remaniere guvernamentală [art. 85 alin. (2) și (3)]; semnează hotărârile și ordonanțele adoptate de Guvern [art. 108 alin. (4)]; **prim-ministrul are dreptul de a sesiza Curtea Constituțională cu o cerere pentru soluționarea unui conflict juridic de natură constituțională [art. 146 lit. e)]**; Guvernul este demis dacă prim-ministrul se află într-unul din cazurile de încetare a funcției de membru al Guvernului, prevăzute la art. 106 sau se află în imposibilitatea de a-și exercita atribuțiile mai mult de 45 de zile [art. 110 alin. (2)]; spre deosebire de ceilalți membri ai Guvernului, prim-ministrul nu poate fi revocat de Președintele statului [art. 107 alin. (2)]. **Toate aceste competențe /prerogative de ordin constituțional îl vizează direct, exclusiv și personal pe prim-ministru. (...)***

59. Așa fiind, Curtea constată că atribuțiile/prerogativele exercitate exclusiv de prim-ministru în realizarea rolului politic al Guvernului sunt, în primul rând, cele de conducere și de reprezentare a Guvernului **în raporturile cu celelalte autorități publice constituționale, cum ar fi Președintele României, Parlamentul, Curtea Constituțională**, precum și de coordonare a activității membrilor Guvernului, cu respectarea atribuțiilor ce le revin. Aceste atribuții concretizează rolul eminent politic și exclusiv al prim-ministrului în realizarea programului de guvernare, prin asigurarea îndeplinirii măsurilor adoptate în planul politicii interne și externe a țării. Este evident că aceste atribuții exclusive, fiind direct legate de rolul politic al prim-ministrului în structura statutului de drept, **nu pot fi delegate**, fiind indisolubil legate de persoana prim-ministrului titular, numit în funcție potrivit normelor constituționale.

Considerentele nr. 57 și nr. 59 ale Deciziei Curții Constituționale nr. 538/2018 includ în sfera prerogativelor exclusive, care nu pot forma obiectul delegării, dreptul de

a sesiza Curtea Constituțională cu o cerere pentru soluționarea unui conflict juridic de natură constituțională, prevăzut în art. 146 lit. e) din Constituție.

Includerea dreptului de a sesiza Curtea Constituțională cu o cerere pentru soluționarea unui conflict juridic de natură constituțională în sfera prerogativelor exclusive, nesusceptibile de delegare, nu poate opera numai pentru unul dintre titularii enumerați în dispozițiile constituționale ale art. 146 lit. e) (prim-ministru), ci pentru toți titularii enumerați în cuprinsul acestor dispoziții constituționale, considerentele general obligatorii ale Deciziei Curții Constituționale nr. 538/2018 fiind pe deplin aplicabile în cazul Președintelui României, al președintelui Senatului, al președintelui Camerei Deputaților și al președintelui Consiliului Superior al Magistraturii.

În consecință, dreptul de a sesiza Curtea Constituțională cu o cerere pentru soluționarea unui conflict juridic de natură constituțională poate fi exercitat doar de către președintele Camerei Deputaților și nu poate forma obiectul delegării.

În același timp, vicepreședintele Camerei Deputaților, căruia îi sunt delegate, cu caracter general, atribuțiile președintelui acestei Camere, nu poate exercita o atribuție ce constituie o prerogativă exclusivă și proprie a președintelui Camerei Deputaților, conform Deciziei Curții Constituționale nr. 538/2018, și anume sesizarea instanței de contencios constituțional, în temeiul art. 146 lit. e) din Constituție.

În cauză, se constată că cererea de soluționare a conflictului juridic de natură constituțională nr. 1/1019/LD din 22 martie 2019, care formează obiectul dosarului nr. 642E/2019 al Curții Constituționale, nu a fost formulată de președintele Camerei Deputaților, ca titular exclusiv al dreptului de a sesiza Curtea Constituțională, ci de domnul deputat Florin Iordache, vicepreședinte al Camerei Deputaților.

În partea introductivă a cererii, vicepreședintele Camerei Deputaților invocă dispozițiile art. 146 lit. e) din Constituția României, care, așa cum s-a arătat, se referă exclusiv la președintele Camerei Deputaților, dispozițiile art. 34 din Legea nr. 47/1992 privind organizarea și funcționarea Curții Constituționale, republicată, care se referă la cererea unuia dintre președinții celor două Camere, precum și dispozițiile art. 34 lit. e) din Regulamentul Camerei Deputaților, ce reglementează atribuția președintelui Camerei Deputaților de a sesiza Curtea Constituțională în condițiile prevăzute în art. 146 lit. a), b), c) și e) din Constituția României, republicată. Niciuna dintre dispozițiile invocate nu îi conferă vicepreședintelui Camerei Deputaților dreptul de a sesiza Curtea Constituțională, în condițiile prevăzute în art. 146 lit. e) din Constituție.

În Decizia nr. 2 din 16 martie 2019 privind delegarea atribuțiilor președintelui Camerei Deputaților, publicată în M. Of. nr. 212 din 18 martie 2019, se prevede că, *în perioada 16-24 martie 2019, atribuțiile președintelui Camerei Deputaților vor fi exercitate de domnul deputat Florin Iordache, vicepreședinte al Camerei Deputaților.*

În conformitate cu Decizia Curții Constituționale nr. 538/2018, delegarea generală a atribuțiilor președintelui Camerei Deputaților nu poate include delegarea prerogativei exclusive de a sesiza Curtea Constituțională cu o cerere pentru soluționarea unui conflict juridic de natură constituțională, potrivit art. 146 lit. e) din Constituție.

În același sens sunt dispozițiile art. 35 din Regulamentul Camerei Deputaților, invocate ca temei legal al Deciziei nr. 2 din 16 martie 2019, alături de dispozițiile art. 34 ce reglementează atribuțiile președintelui Camerei Deputaților. Niciunul dintre aceste texte nu prevede posibilitatea încredințării atribuțiilor ce constituie prerogative exclusive, conferite de Constituție în considerarea persoanei președintelui Camerei Deputaților. Astfel, potrivit art. 35 din Regulamentul Camerei Deputaților:

(1) Vicepreședinții îndeplinesc atribuțiile stabilite de Biroul permanent sau încredințate de președintele Camerei Deputaților.

(2) Vicepreședinții conduc activitatea Biroului permanent și a plenului Camerei Deputaților, la solicitarea președintelui sau, în absența acestuia, prin decizie a președintelui Camerei Deputaților.

(3) În perioada în care președintele Camerei Deputaților asigură interimatul funcției de Președinte al României, atribuțiile președintelui Camerei Deputaților se exercită de unul dintre vicepreședinți, desemnat de președintele Camerei Deputaților.

(4) Fiecare vicepreședinte coordonează și activitatea unor comisii permanente stabilite de Biroul permanent, prin hotărâre a acestuia.

(5) În îndeplinirea atribuțiilor prevăzute la alin. (4), vicepreședintele coordonator poate participa la lucrările comisiilor, fără drept de vot, prezentând informări Biroului permanent.

Față de cele ce preced, în plus față de impedimentul stabilit prin Decizia Curții Constituționale nr. 538/2018 care exclude posibilitatea delegării atribuției de a sesiza Curtea Constituțională în baza art. 146 lit. e) din Constituție, examinarea dispozițiilor art. 35 din Regulamentul Camerei Deputaților conduce la concluzia că aceste dispoziții fac numai o referire generală la încredințarea unor atribuții, iar nu la încredințarea atribuțiilor care constituie prerogative exclusive și proprii ale președintelui Camerei Deputaților.

B. Sub aspectul fondului cererii:

Cu privire la cererea care formează obiectul dosarului nr. 642E/2019 al Curții Constituționale, vă rugăm să constatați inexistența unui conflict juridic de natură constituțională între Înalta Curte de Casație și Justiție și Parlamentul României, întrucât Înalta Curte de Casație și Justiție a respectat pe deplin atât dispozițiile legale incidente în evoluția legislativă a acestora, cât și mecanismul de verificare a propriei competențe stabilit prin Decizia Curții Constituționale nr. 685/2018, pentru următoarele **argumente**:

a) Legiuitorul a investit de drept pe toți judecătorii Înaltei Curți de Casație și Justiție cu competența de a soluționa în primă instanță cauze de corupție.

b) Învestirea de drept a judecătorilor Înaltei Curți de Casație și Justiție cu competența de a soluționa în primă instanță cauze de corupție este susținută și de dispozițiile art. 19 alin. (3) din Legea nr. 304/2004, care prevăd o facultate, iar nu o obligație a Colegiului de conducere al Înaltei Curți de Casație și Justiție de a constitui comitele specializate.

c) **Jurisprudența Înaltei Curți de Casație și Justiție (deciziile Completului de 5 judecători nr. 233 din 12 decembrie 2013 și nr. 18 din 30 ianuarie 2014) a confirmat specializarea *ope legis* a judecătorilor Înaltei Curți de Casație și Justiție în soluționarea în primă instanță a cauzelor de corupție.**

d) **Evoluția legislativă infirmă interpretarea dată textelor de lege prin punctul de vedere cuprins în sesizare.**

1) În conformitate cu dispozițiile art. 29 alin. (1) din Legea nr. 78/2000 pentru prevenirea, descoperirea și sancționarea faptelor de corupție, astfel cum au fost modificate prin Legea nr. 161/2003¹, *pentru judecarea în primă instanță a infracțiunilor prevăzute în prezenta lege, se constituie complete specializate.*

În strânsă corelare cu dispozițiile art. 29 alin. (1) din Legea nr. 78/2000, în forma prevăzută în Legea nr. 161/2003, prin Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 24/2004², art. 28 alin. (4) din Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 43/2002 a fost modificat, în sensul că *personalul prevăzut la alin. (1) și judecătorii care compun completele specializate în infracțiunile de corupție, potrivit art. 29 din Legea nr. 78/2000, cu modificările ulterioare, beneficiază de o majorare cu 40% a indemnizației de încadrare brute lunare, iar personalul prevăzut la alin. (2) și (3) beneficiază de o majorare cu 30% pentru activitatea specializată de combatere a infracțiunilor de corupție.*

În aplicarea dispozițiilor legale invocate, președintele Înaltei Curți de Casație și Justiție a emis Ordinul nr. 109/2004, nota care a stat la baza adoptării acestui ordin referindu-se la **desemnarea, cu caracter permanent, a judecătorilor Secției penale, pentru a participa la judecarea infracțiunilor de corupție.** În acest context, precizăm că, în conformitate cu legislația în vigoare la momentul adoptării Ordinului nr. 109/2004 (7 mai 2004), desemnarea se realiza de către președintele instanței. Această concluzie rezultă, cu claritate, și din Ordinul ministrului justiției nr. 688/C din 6 martie 2003.

Prin Legea nr. 601/2004 pentru aprobarea Ordonanței de urgență a Guvernului nr. 24/2004³, legiuitorul a prevăzut în cuprinsul dispozițiilor art. 28 alin. (5) din Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 43/2002 următoarele:

(5) Personalul prevăzut la alin. (1), judecătorii care compun completele de judecată specializate în infracțiunile de corupție - potrivit art. 29 din Legea nr. 78/2000, cu modificările și completările ulterioare -, procurorii care participă la

¹ Legea nr. 161/2003 privind unele măsuri pentru asigurarea transparenței în exercitarea demnităților publice, a funcțiilor publice și în mediul de afaceri, prevenirea și sancționarea corupției a fost publicată în M. Of. nr. 279 din 21 aprilie 2003.

² Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 24/2004 privind creșterea transparenței în exercitarea demnităților publice și a funcțiilor publice, precum și intensificarea măsurilor de prevenire și combatere a corupției a fost publicată în M. Of. nr. 365 din 27 aprilie 2004.

³ Legea nr. 601/2004 pentru aprobarea Ordonanței de urgență a Guvernului nr. 24/2004 privind creșterea transparenței în exercitarea demnităților publice și a funcțiilor publice, precum și intensificarea măsurilor de prevenire și combatere a corupției a fost publicată în M. Of. nr. 1227 din 20 decembrie 2004.

judecarea acestor cauze, președintele, vicepreședintele, președinții de secții și judecătorii Înaltei Curți de Casație și Justiție, procurorul general al Parchetului de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție, adjuncții săi și procurorii din Parchetul de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție beneficiază de un spor de 40% la indemnizația de încadrare brută lunară. Personalul din Parchetul Național Anticorupție prevăzut la alin. (2) și (3) beneficiază de un spor de 30% pentru activitatea specializată de combatere a infracțiunilor de corupție pe care o desfășoară.

Examinarea dispozițiilor art. 28 alin. (5) din Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 43/2002, în forma adoptată prin Legea nr. 601/2004, conduce la concluzia că legiuitorul, enumerând judecătorii Înaltei Curți de Casație și Justiție distinct de judecătorii care compun completele specializate în infracțiunile de corupție potrivit art. 29 din Legea nr. 78/2000, a exclus posibilitatea ca, la nivelul Înaltei Curți de Casație și Justiție, numai unii dintre judecătorii Secției penale să judece infracțiunile prevăzute în Legea nr. 78/2000 și a considerat, prin efectul legii, că toți judecătorii Secției penale a Înaltei Curți de Casație și Justiție sunt specializați în judecarea cauzelor privind infracțiunile prevăzute în Legea nr. 78/2000.

Stabilirea specializării, prin efectul legii, reprezintă o opțiune a legiuitorului care a reflectat o realitate consfințită în Ordinul președintelui Înaltei Curți de Casație și Justiție nr. 109/2004 și continuă să reflecte o realitate, rezultată din condițiile impuse de lege pentru accesul la funcția de judecător al Secției penale a Înaltei Curți de Casație și Justiție - condiții ce implică parcurgerea ierarhiei instanțelor judecătorești, un nivel de specializare și o experiență profesională pe baza cărora legiuitorul a putut considera, prin efectul legii, că toți judecătorii promovați la Secția penală a Înaltei Curți de Casație și Justiție sunt specializați în judecarea cauzelor privind infracțiunile prevăzute în Legea nr. 78/2000. **Pe cale de consecință, completele Secției penale din care aceștia fac parte sunt, de plano, specializate.**

În temeiul dispozițiilor art. 28 alin. (5) din Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 43/2002, în forma adoptată prin Legea nr. 601/2004, președintele Înaltei Curți de Casație și Justiție a emis Ordinul nr. 1/2005, în scopul de a se conforma voinței legiuitorului.

Abrogarea ulterioară a dispozițiilor art. 28 alin. (5) din Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 43/2002, în forma adoptată prin Legea nr. 601/2004 (abrogare care a fost realizată prin Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 27/2006⁴), în conformitate cu normele de tehnică legislativă, nu poate avea aptitudinea de a readuce Înalta Curte de Casație și Justiție în situația anterioară adoptării Legii nr. 601/2004, de a permite ca numai unii dintre judecătorii Secției penale să judece infracțiunile prevăzute în Legea nr. 78/2000 și de a înlătura constatarea, prin efectul legii, că toți judecătorii Secției penale a Înaltei Curți de Casație și Justiție sunt specializați în judecarea cauzelor privind infracțiunile prevăzute în Legea nr. 78/2000.

⁴ Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 27/2006 privind salarizarea și alte drepturi ale judecătorilor, procurorilor și altor categorii de personal din sistemul justiției a fost publicată în M. Of. nr. 314 din 7 aprilie 2006.

Această concluzie se impune cu atât mai mult cu cât, în conformitate cu dispozițiile art. 10¹ din Legea nr. 304/2004 privind organizarea judiciară, introduse prin Legea nr. 247/2005⁵ (între momentul adoptării Legii nr. 601/2004 și momentul adoptării Ordonanței de urgență a Guvernului nr. 27/2006), *activitatea de judecată se desfășoară cu respectarea **principiilor distribuirii aleatorii a dosarelor** și continuității, cu excepția situațiilor în care judecătorul nu poate participa la judecată din motive obiective.*

În raport cu dispozițiile art. 10¹ din Legea nr. 304/2004, în forma introdusă prin Legea nr. 247/2005, devenite prin renumerotare dispozițiile art. 11 din Legea nr. 304/2004, în condițiile în care toți judecătorii Secției penale a Înaltei Curți de Casație și Justiție sunt specializați în judecarea infracțiunilor prevăzute în Legea nr. 78/2000, a stabili că numai unii dintre judecătorii specializați vor judeca aceste infracțiuni înseamnă a încălca principiul distribuirii aleatorii a dosarelor.

Referitor la semnificația acestui principiu pentru respectarea dreptului la un proces echitabil, în considerentele Deciziei nr. 685/2018, publicată în M. Of. nr. 1.021 din 29 noiembrie 2018, Curtea Constituțională a statuat că, între garanțiile aferente imparțialității obiective a instanței, parte a dreptului la un proces echitabil, se înscrie caracterul aleatoriu al distribuirii cauzelor în sistem informatic. *Astfel, repartizarea cauzelor în mod aleatoriu, fiind o normă de organizare judiciară cu rang de principiu, a fost instituită prin art. 11 și art. 53 din Legea nr. 304/2004, cu scopul de a conferi o garanție în plus independenței funcționale a judecătorului și imparțialității actului de justiție, principala modalitate de repartizare aleatorie fiind cea informatică [a se vedea și Decizia nr. 5103 din 1 noiembrie 2011, pronunțată de Înalta Curte de Casație și Justiție - Secția de contencios administrativ și fiscal].*

În temeiul dispozițiilor art. 11 din Legea nr. 304/2004, care consacră principiul distribuirii aleatorii a dosarelor, în strictă conformitate cu considerentele Deciziei Curții Constituționale nr. 685/2018 referitoare la respectarea caracterului aleatoriu al distribuirii cauzelor, care constituie o componentă a dreptului la un proces echitabil, în condițiile în care toți judecătorii Secției penale a Înaltei Curți de Casație și Justiție sunt specializați în judecarea cauzelor privind infracțiunile prevăzute în Legea nr. 78/2000, unica soluție legală este reprezentată de judecarea infracțiunilor prevăzute în Legea nr. 78/2000 de către toți judecătorii Secției penale, ca judecători specializați.

Această soluție a fost adoptată în jurisprudența Înaltei Curți de Casație și Justiție, reflectată în decizia nr. 18 din 30 ianuarie 2014 a Completului de 5 judecători, pronunțată sub imperiul Codului de procedură penală anterior și intrată în puterea lucrului judecat, în considerentele căreia s-au reținut următoarele:

În conformitate cu dispozițiile art. 29 pct. 1 lit. a)-f), Înalta Curte de Casație și Justiție este competentă să judece în primă instanță cauzele care au ca obiect infracțiuni săvârșite de persoane care dețin anumite calități, respectiv: senatori, deputați, europarlamentari, membrii Guvernului, judecători la Curtea Constituțională, membrii

⁵ Legea nr. 247/2005 privind reforma în domeniile proprietății și justiției, precum și unele măsuri adiacente a fost publicată în M. Of. nr. 653 din 22 iulie 2005.

Consiliului Superior al Magistraturii, judecători de la Înalta Curte de Casație și Justiție, procurori de la Parchetul de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție, mareșali, amirali, generali și chestori, iar în conformitate cu prevederile din Legea nr. 304/2004 privind organizarea judiciară și din Regulamentul privind organizarea și funcționarea Înaltei Curți de Casație și Justiție, completele de la Secția penală care soluționează cauzele în primă instanță sunt formate din trei judecători.

Deși în art. 29 alin. (1) din Legea nr. 78/2000, modificată, se arată că pentru judecarea în primă instanță a infracțiunilor de corupție sau asimilate acestora se constituie complete specializate, competența funcțională și materială a Înaltei Curți de Casație și Justiție, atât ca instanță de fond cât și ca instanță de recurs, este prevăzută în art. 29 C. proc. pen. anterior, fără a fi nevoie de o investire specială.

În raport cu specificul competenței Înaltei Curți de Casație și Justiție de a judeca în primă instanță după calitatea persoanei, fiind cea mai înaltă instanță națională, judecătorii Secției penale sunt investiți să judece în primă instanță toate cauzele date în competența Înaltei Curți de Casație și Justiție, inclusiv cauzele care au ca obiect infracțiuni de corupție sau infracțiuni asimilate infracțiunilor de corupție.

În același sens este și decizia nr. 233 din 12 decembrie 2013 a Completului de 5 judecători.

Este imposibil juridic a modifica această jurisprudență constantă, a unei instanțe de orice rang, cu atât mai mult a Completului de 5 judecători, în alt cadru decât procedura prevăzută de lege.

Pentru modificarea unei jurisprudențe constante există o procedură distinctă prevăzută în art. 26 din Legea nr. 304/2004 și art. 34 din Regulamentul privind organizarea și funcționarea administrativă a Înaltei Curți de Casație și Justiție, la care a făcut referire și Curtea Constituțională în Decizia nr. 685/2018.

Potrivit art. 26 din Legea nr. 304/2004, dacă o secție a Înaltei Curți de Casație și Justiție consideră că este necesar să revină asupra propriei jurisprudențe, întrerupe judecata și sesizează Secțiile Unite ale Înaltei Curți de Casație și Justiție, care judecă cu citarea părților din dosarul a cărui judecată a fost întreruptă. După ce Secțiile Unite s-au pronunțat asupra sesizării privind schimbarea jurisprudenței, judecata continuă. De asemenea, art. 34 din Regulamentul privind organizarea și funcționarea administrativă a Înaltei Curți de Casație și Justiție prevede că, la sesizarea completelor de judecată, judecătorii secțiilor dezbate fiecare caz privind schimbarea jurisprudenței și hotărăsc, cu votul majorității, sesizarea Secțiilor Unite pentru a decide potrivit art. 26 din Legea nr. 304/2004, republicată.

În acest sens, Curtea Constituțională a reținut în paragraful nr. 169 al Deciziei nr. 685/2018 următoarele:

169. (...) În condițiile în care au îmbrățișat o anumită practică judiciară, Completurile de 5 judecători, dacă apreciau că se pune problema nelegalei lor compuneri, aveau la dispoziție, potrivit art. 34 alin. (1) din Regulament, potrivit căruia „La sesizarea completelor de judecată, judecătorii secțiilor dezbate fiecare caz privind schimbarea jurisprudenței și hotărăsc, cu votul majorității, sesizarea Secțiilor Unite

pentru a decide potrivit art. 26 din Legea nr. 304/2004, republicată”, coroborat cu art. 26 din Legea nr. 304/2004, posibilitatea sesizării secției corespunzătoare, ai cărei judecători dezbat fiecare caz privind schimbarea jurisprudenței și hotărâsc, cu votul majorității, sesizarea Secțiilor Unite pentru a decide potrivit art. 26 din Legea nr. 304/2004, republicată. Se reține că art. 25 lit. b) din Legea nr. 304/2004 prevede că „Înalta Curte de Casație și Justiție se constituie în Secții Unite pentru: [...] b) soluționarea, în condițiile prezentei legi, a sesizărilor privind schimbarea jurisprudenței Înaltei Curți de Casație și Justiție”, în timp ce art. 26 din aceeași lege: „Dacă o secție a Înaltei Curți de Casație și Justiție consideră că este necesar să revină asupra propriei jurisprudențe, întrerupe judecata și sesizează Secțiile Unite ale Înaltei Curți de Casație și Justiție, care judecă cu citarea părților din dosarul a cărui judecată a fost întreruptă. După ce Secțiile Unite s-au pronunțat asupra sesizării privind schimbarea jurisprudenței, judecata continuă.”

Și sub imperiul Codului de procedură penală în vigoare, competența de judecată în primă instanță după materie și după calitatea persoanei a Înaltei Curți de Casație și Justiție este fixată în dispozițiile art. 40 alin. (1), *potrivit căreia Înalta Curte de Casație și Justiție judecă în primă instanță infracțiunile de înaltă trădare, infracțiunile săvârșite de senatori, deputați și membri din România în Parlamentul European, de membrii Guvernului, de judecătorii Curții Constituționale, de membrii Consiliului Superior al Magistraturii, de judecătorii Înaltei Curți de Casație și Justiție și de procurorii de la Parchetul de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție.* Nici sub imperiul Codului de procedură penală în vigoare, principiul distribuirii aleatorii a dosarelor, parte a dreptului la un proces echitabil, nu permite, în condiții identice de specializare a judecătorilor Secției penale în judecarea infracțiunilor prevăzute în Legea nr. 78/2000, excluderea unora dintre completele Secției penale de la distribuirea aleatorie a dosarelor privind infracțiunile de corupție.

Competența după calitatea persoanei este relevantă pentru Înalta Curte de Casație și Justiție, spre deosebire de toate celelalte instanțe, deoarece, cu o singură excepție, criteriul calității persoanei constituie criteriul principal pe baza căruia a fost reglementată competența în primă instanță a Înaltei Curți de Casație și Justiție în materie penală. De aceea, toți judecătorii Secției penale sunt specializați să judece întreaga cauzistică privitoare la persoanele enunțate în dispozițiile Codului de procedură penală referitoare la competența de judecată în primă instanță a Înaltei Curți de Casație și Justiție în materie penală. Se constată, de altfel, că la nivelul Secției penale numărul cauzelor ce au ca obiect infracțiuni de corupție săvârșite de persoanele în discuție depășește procentul de 80%.

Soluția menționată este confirmată, de asemenea, în Hotărârea Colegiului de conducere al Înaltei Curți de Casație și Justiție nr. 14 din 23 ianuarie 2019, potrivit căreia, *având în vedere aprobare anuală a numărului și compunerilor completelor care judecă în primă instanță la nivelul Secției penale și care, în sistemul ECRIS, au fost deschise la repartizare aleatorie pentru toate obiectele asociate materiei, inclusiv pentru cauze de corupție, cu unanimitate, aprobă funcționarea în continuare a*

completelor specializate în materia Legii nr. 78/2000 pentru prevenirea, descoperirea și sancționarea faptelor de corupție.

În consecință, pe baza întregii evoluții legislative examinate, pe baza actelor invocate, precum și pe baza jurisprudenței, rezultă că la nivelul Înaltei Curți de Casație și Justiție, începând cu anul 2003 și până în prezent, au fost respectate pe deplin dispozițiile legale.

2) Referitor la incidența dispozițiilor art. 215 din Legea nr. 71/2011⁶, invocată în cerere, precum și la susținerea potrivit căreia aceste dispoziții stabileau obligația Înaltei Curți de Casație și Justiție de a înființa complete specializate, subliniem următoarele:

Prin dispozițiile art. 215 din Legea nr. 71/2011, la art. 19 din Legea nr. 304/2004 a fost introdus un nou alineat, alineatul (3), în temeiul căruia:

*(3) La începutul fiecărui an, Colegiul de conducere al Înaltei Curți de Casație și Justiție, la propunerea președintelui sau a vicepreședintelui acesteia, **poate aproba înființarea de complete specializate în cadrul secțiilor Înaltei Curți de Casație și Justiție, în funcție de numărul și natura cauzelor, de volumul de activitate al fiecărei secții, precum și de specializarea judecătorilor și necesitatea valorificării experienței profesionale a acestora.***

Examinarea dispozițiilor art. 19 alin. (3) din Legea nr. 304/2004, astfel cum au fost introduse prin Legea nr. 71/2011, conduce cu claritate la concluzia că înființarea completelor specializate de către Colegiul de conducere al Înaltei Curți de Casație și Justiție este **facultativă**, iar nu obligatorie.

Prin urmare, dispozițiile art. 19 alin. (3) din Legea nr. 304/2004 nu instituie obligația Colegiului de conducere al Înaltei Curți de Casație și Justiție de a înființa complete specializate în nicio materie și, implicit, nici în materia infracțiunilor de corupție și, pe cale de consecință, nu se poate constata o încălcarea a voinței legiuitorului, care a stabilit, cu caracter facultativ, înființarea completelor specializate la nivelul Înaltei Curți de Casație și Justiție. Or, așa cum s-a arătat, toți judecătorii Secției penale din cadrul Înaltei Curți de Casație și Justiție sunt specializați, în virtutea legii, în soluționarea în primă instanță a cauzelor de corupție, aspect ce nu atrage incidența art. 19 alin. (3) din Legea nr. 304/2004.

În acest context, subliniem și faptul că Decizia nr. 17/2018 a Completului competent să judece recursul în interesul legii, publicată în M. Of. nr. 872 din 16 octombrie 2018, nu se referă la dispozițiile art. 19 alin. (3) din Legea nr. 304/2004 și nu instituie obligația Colegiului de conducere al Înaltei Curți de Casație și Justiție de a înființa complete specializate, în temeiul acestor dispoziții, Decizia nr. 17/2018 neavând relevanță în chestiunea supusă examinării prin prezenta sesizare.

Așa cum rezultă atât din dispozitivul Deciziei nr. 17/2018, cât și din considerentele acesteia, decizia pronunțată în recurs în interesul legii privește **regimul**

⁶ Legea nr. 71/2011 pentru punerea în aplicare a Legii nr. 287/2009 privind Codul civil a fost publicată în M. Of. nr. 409 din 10 iunie 2011.

juridic al excepției de necompetență materială procesuală a secției sau a completului specializat, în procesele supuse Codului de procedură civilă, în aplicarea dispozițiilor art. 129 alin. (2) pct. 2, art. 129 alin. (3), art. 130 alin. (2) și (3), art. 131, art. 136 alin. (1), art. 200 alin. (2) din Codul de procedură civilă și ale art. 35 alin. (2) și art. 36 alin. (3) din Legea nr. 304/2004. Or, în art. 35 alin. (2) din Legea nr. 304/2004 se prevede că, *în cadrul curților de apel funcționează, în raport cu complexitatea și numărul cauzelor, secții sau, după caz, completuri specializate pentru cauze civile, cauze cu profesioniști, cauze penale, cauze cu minori și de familie, cauze de contencios administrativ și fiscal, cauze privind conflicte de muncă și asigurări sociale, insolvență, concurență neloială sau pentru alte materii, precum și completuri specializate pentru cauze maritime și fluviale*, iar în art. 36 alin. (3) din Legea nr. 304/2004 se prevede că, *în cadrul tribunalelor funcționează, în raport cu complexitatea și numărul cauzelor, secții sau, după caz, completuri specializate pentru cauze civile, cauze cu profesioniști, cauze penale, cauze cu minori și de familie, cauze de contencios administrativ și fiscal, cauze privind conflicte de muncă și asigurări sociale, insolvență, concurență neloială sau pentru alte materii, precum și completuri specializate pentru cauze maritime și fluviale*.

3) În materia liberului acces la justiție, în considerentele Deciziei Curții Constituționale nr. 573/2018, publicată în M. Of. nr. 959 din 13 noiembrie 2018, instanța de contencios constituțional a reținut următoarele:

*33. Așa cum a statuat Curtea în jurisprudența sa, liberul acces la justiție presupune **accesul la mijloacele procedurale prin care justiția se desfășurează**. Este adevărat că regulile de desfășurare a procesului în fața instanțelor judecătorești sunt de competență exclusivă a legiuitorului, așa cum rezultă din prevederile art. 126 alin. (2) din Constituție - potrivit căruia „Competența instanțelor judecătorești și procedura de judecată sunt prevăzute numai prin lege” - și din cele ale art. 129 din Legea fundamentală, în conformitate cu care „Împotriva hotărârilor judecătorești, părțile interesate și Ministerul Public pot exercita căile de atac, în condițiile legii”. Astfel, principiul liberului acces la justiție presupune posibilitatea neîngrădită a celor interesați de a utiliza aceste proceduri în formele și în modalitățile instituite de lege, însă cu respectarea regulii consacrate de art. 21 alin. (2) din Constituție, potrivit căreia nicio lege nu poate îngădi accesul la justiție, ceea ce semnifică faptul că legiuitorul nu poate exclude de la exercițiul drepturilor procesuale pe care le-a instituit nicio categorie sau grup social (Decizia Plenului Curții Constituționale nr. 1 din 8 februarie 1994, Decizia nr. 540 din 12 iulie 2016, paragraful 22, Decizia nr. 2 din 17 ianuarie 2017, paragraful 24 și Decizia nr. 18 din 17 ianuarie 2017, paragraful 24).*

Privit din perspectiva jurisprudenței Curții Constituționale, principiul liberului acces la justiție nu prezintă elemente de legătură cu problematica specializării judecătorilor și a înființării completelor specializate și, prin urmare, dispozițiile legale referitoare la specializarea judecătorilor nu produc efecte asupra garantării liberului acces la justiție.

Așadar, judecarea infracțiunilor de corupție de către toți judecătorii Secției penale a Înaltei Curți de Casație și Justiție, ca judecători specializați în materia infracțiunilor prevăzute în Legea nr. 78/2000, nu poate aduce nicio atingere liberului acces la justiție.

În domeniul imparțialității subiective și obiective, în considerentele Deciziei nr. 333/2014, publicată în M. Of. nr. 533 din 17 iulie 2014, Curtea Constituțională a reținut următoarele:

16. (...) Referitor la imparțialitatea magistratului, ca garanție a dreptului la un proces echitabil, consacrat de art. 6 paragraful 1 din Convenția pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale, prin Hotărârea din 1 octombrie 1982, pronunțată în Cauza Piersack împotriva Belgiei, Curtea Europeană a Drepturilor Omului a statuat că imparțialitatea poate fi apreciată într-un dublu sens: un demers subiectiv, ce tinde a determina convingerea personală a unui judecător într-o cauză anume, ceea ce semnifică așa-numita imparțialitate subiectivă, și un demers obiectiv, cu scopul de a determina dacă acesta a oferit garanții suficiente pentru a exclude orice îndoială legitimă în privința sa, ceea ce semnifică așa-numita imparțialitate obiectivă (paragraful 30). Această definiție este reluată și în Hotărârea din 24 mai 1989, pronunțată în Cauza Hauschildt împotriva Danemarcei, prin care Curtea de la Strasbourg arată că imparțialitatea subiectivă este prezumată până la proba contrară (paragraful 47). În schimb, aprecierea obiectivă a imparțialității constă în a analiza dacă, independent de conduita personală a judecătorului, anumite împrejurări care pot fi verificate dau naștere unor suspiciuni de lipsă de imparțialitate. Acest demers se bazează pe o abordare funcțională sau organică, ce privește în special **ipoteza aceluiași magistrat care a exercitat funcții succesive asupra aceluiași justițiabil** (Hotărârea din 5 decembrie 2005, pronunțată în Cauza Kyprianou împotriva Ciprului, paragraful 121).

Curtea Europeană a Drepturilor Omului a reținut în paragraful 97 al Hotărârii din 15 octombrie 2009, pronunțată în Cauza Micallef împotriva Maltei, că demersul obiectiv se axează în principal pe **legăturile ierarhice sau de altă natură dintre judecător și alți actori implicați în procedură** (a se vedea cauzele curților marțiale, de exemplu, Miller și alții împotriva Regatului Unit, nr. 45825/99, 45826/99 și 45827/99, 26 octombrie 2004; a se vedea și cauzele privind rolul dual al judecătorului, de exemplu, Meznaric împotriva Croației, nr. 71615/01, 15 iulie 2005, pct. 36 și Wettstein împotriva Elveției, nr. 33958/96, pct. 47, în care avocatul care îi reprezenta pe adversarii reclamantului l-a judecat ulterior pe reclamant în cadrul unui set de proceduri și, respectiv, al unei proceduri concomitente) care justificau obiectiv îndoielile cu privire la imparțialitatea instanței (...).

În raport cu jurisprudența Curții Constituționale și a Curții Europene a Drepturilor Omului referitoare la elementele care sunt de natură să pună în discuție imparțialitatea obiectivă, se constată că specializarea judecătorului nu se circumscrie sferei acestor elemente și, în consecință, judecarea infracțiunilor prevăzute în Legea nr. 78/2000 de către toți judecătorii Secției penale a Înaltei Curți de Casație și Justiție, ca judecători specializați, nu este de natură să afecteze imparțialitatea instanței în sens obiectiv.

Față de argumentele expuse, vă rugăm să constatați inexistența unui conflict juridic de natură constituțională între Înalta Curte de Casație și Justiție și Parlamentul României.

Cu deosebită considerație,

Judecător Iulia Cristina TARCEA
Președinte
Înalta Curte de Casație și Justiție